

Przeciw inwazyjnym gatunkom obcym. Coraz szersze działania GDOŚ.

2021-06-14

Inwazje biologiczne obcych gatunków roślin i zwierząt to jedno z największych zagrożeń dla przyrody. Obrona przed IGO musi być więc wieloaspektowa – począwszy od budowania świadomości społecznej, na konkretnych działaniach w terenie skończywszy. Dlatego GDOŚ realizuje zakrojony na szeroką skalę projekt mający na celu skuteczne eliminowanie ze środowiska przyrodniczego inwazyjnych gatunków obcych.

Rozprzestrzenianie się inwazyjnych gatunków obcych (IGO) to jeden z najmniej przewidywalnych, najbardziej dynamicznych i jednocześnie najbardziej szkodliwych procesów przyrodniczych naszych czasów. Jest on związany z postępowaniem cywilizacyjnym i globalizacją. Zdiagnozowanie problemów związanych z ekspansją IGO i podjęcie skutecznych działań zaradczych to obecnie priorytet w walce o zachowanie bioróżnorodności.

Od 2017 r. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska prowadzi projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko nr POIS.02.04.00-00-0100/16 pn. "Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną."

W ramach projektu podejmowane są działania, dzięki którym poszerza się wiedza ekspercka pozwalająca ograniczać negatywny wpływ inwazyjnych gatunków obcych na środowisko, gospodarkę i zdrowie ludzi. Oprócz działań analitycznych polegających m.in. na określeniu stopnia inwazyjności poszczególnych gatunków, wytypowaniu gatunków najbardziej zagrażających rodzimej przyrodzie, analizie i określeniu priorytetowych dróg ich wprowadzania i rozprzestrzeniania się, w ramach projektu opracowywane są również i sprawdzane w terenie efektywne ekologicznie i ekonomicznie metody zwalczania IGO. Rezultatem działań GDOŚ będą kompendia wiedzy dotyczące poszczególnych inwazyjnych gatunków obcych i rekomendowanych metod ich zwalczania pozwalających ograniczyć ich występowanie i negatywne oddziaływanie na środowisko.

Obecnie trwające prace, polegające na opracowaniu i przetestowaniu metod zwalczania, zostały podzielone na sześć części, z których każda obejmuje grupę kilku wybranych gatunków:

Część 1 – inwazyjne gatunki roślin wodnych: kabomba karolińska, azolla drobna i moczarka delikatna;

Część 2 – inwazyjne gatunki raków: rak pęgowany, rak sygnałowy, rak luizjański i rak marmurkowy;

Część 3 – inwazyjne gatunki żółwi: żółw jaszczuruwaty, żółw malowany, żółw ostrogrzbiety i żółw ozdobny;

Część 4 – barszcze kaukaskie: barszcz Mantegazziego i barszcz Sosnowskiego;

Część 5 – rdestowce: rdestowiec japoński, rdestowiec sachaliński i rdestowiec czeski;

Część 6 – wybrane (inne) inwazyjne gatunki roślin: niecierpek pomarańczowy i gruczołowaty, kolczurka klapowana oraz tawuła kutnerowata.

Za realizację poszczególnych części odpowiadają wybrani w przetargu publicznym wykonawcy: firma Prote – Technologie dla Środowiska Sp. z o.o. (część 1), Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk (część 2 i 3) oraz konsorcjum tworzone przez Uniwersytet Śląski w Katowicach, Akademię Pomorską w Słupsku, Instytut Technologiczno-Przyrodniczy i firmą Eco Future (części 4 – 6). Z wykonawcami współpracują uznani naukowcy i eksperci zajmujący się poszczególnymi gatunkami i problematyką inwazji biologicznych.

Zakres prac został podzielony na cztery główne etapy polegające na:

1. przygotowaniu opracowań dotyczących metod zwalczania poszczególnych gatunków możliwych do zastosowania w Polsce; 2. wskazaniu lokalizacji w których występują te gatunki oraz przygotowaniu zakresu i harmonogramu działań pilotażowych, które w tych miejscach będą realizowane; 3. przeprowadzeniu działań pilotażowych, rozumianych jako testowe zwalczanie poszczególnych gatunków za pomocą metody zwalczania wybranej dla danej lokalizacji; 4. przygotowaniu raportów końcowych i kompendiów stanowiących podsumowanie prowadzonych w ramach zamówień prac dla poszczególnych gatunków.

W czerwcu br. rozpoczął się etap działań pilotażowych, które realizowane będą na kilkudziesięciu stanowiskach w całej Polsce, zarówno w centrach miast, jak i na terenach objętych różnymi formami ochrony przyrody. Wśród testowanych sposobów ograniczenia występowania poszczególnych gatunków znajdują się zarówno metody, które były w Polsce stosowane, jak też innowacyjne, po raz pierwszy wdrażane i testowane w naszym kraju. Poszczególne metody zostaną porównane pod kątem efektywności w różnych warunkach środowiskowych. W ramach projektu stosowane będą też warianty metod polegające na różnej intensywności stosowania poszczególnych zabiegów. We wszystkich przypadkach w ocenie uwzględniony będzie ewentualny niekorzystny wpływ stosowania danej metody na gatunki niedocelowe i siedliska przyrodnicze. Prace w terenie prowadzone będą do końca października 2021 r. Relacje z działań terenowych będzie można wkrótce śledzić na stronie GDOŚ na Facebooku.